

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 6/2021-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. januára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša a Ladislava Duditsša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Garajom, MBA, Hviezdoslavova 2, Poprad, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava II sp.zn. 58 Cpr 1/2016 zo 7. mája 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, skutkový stav a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 58 Cpr 1/2016 zo 7. mája 2020 (ďalej len „napadnuté uznesenie okresného súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou domáhal proti žalovanému (bývalý zamestnávateľ sťažovateľa) zaplatenia sumy 79 268 € z dôvodu porušenia zásady rovnakého zaobchádzania pri odmeňovaní a náhrady trov konania. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 58 Cpr 1/2016 z 20. marca 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) bola žaloba sťažovateľa zamietnutá a žalovanému bol priznaný nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ podal odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 16 CoPr 8/2018 z 26. novembra 2019 tak, že potvrdil rozsudok okresného súdu a žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Uznesením okresného súdu sp. zn. 58 Cpr 1/2016 zo 17. apríla 2020 vydaným vyšším súdnym úradníkom bol sťažovateľ zaviazaný zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v celkovej sume 14 113,64 €. Proti uzneseniu okresného súdu zo 17. apríla 2020 sťažovateľ podal sťažnosť. Napadnutým uznesením okresného súdu vydaným sudkyňou bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľa a sťažovateľ bol tiež zaviazaný zaplatiť žalovanému trovy konania súvisiace s vyjadrením sa k sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu zo 17. apríla 2020 v sume 360,30 €.

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta, že okresný súd v napadnutom uznesení pochybil a tiež postupoval v rozpore so zákonom, keď (i) neaplikoval judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 13/2012 zo 14. novembra 2013, ktorá je rozhodujúca pre stanovenie základnej sadzby tarifnej odmeny pri výpočte náhrady trov konania týkajúceho sa porušenia zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon)

v znení neskorších predpisov (ďalej len „antidiskriminačný zákon“), (ii) nesprávne aplikoval § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) pre výpočet základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, (iii) neaplikoval § 10 ods. 8 vyhlášky pre výpočet základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby, keďže žalobou bol uplatnený reštitučný nárok (§ 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona), (iv) nesprávne vypočítal náhradu za tzv. režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky), keď za 15 úkonov právnej služby vykonaných na prvom stupni (3 pojednávania trvali dlhšie ako dve hodiny) okresný súd priznal žalovanému režijný paušál ako za 18 vykonaných úkonov právnej služby.

5. Sťažovateľ tiež uviedol, že okresným súdom bol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za podanie žaloby v celkovej sume 2 444 € [konkrétne v sume 66 € podľa položky 7d písm. a) Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) a v sume 2 378 € podľa položky 7d písm. b) Sadzobníka súdnych poplatkov]. Sťažovateľ zaplatil súdny poplatok za podanie žaloby v sume vyrubenej okresným súdom, ale zároveň požiadal o čiastočné vrátenie nesprávne vyrubenej súdneho poplatku. Túto žiadosť sťažovateľ odôvodnil tým, že si žalobou uplatňoval doplatenie rozdielu v mzde ako reštitučný nárok podľa § 9 ods. 2 antidiskriminačného zákona, a nie ako satisfakčný nárok, t. j. náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 9 ods. 3 antidiskriminačného zákona. Uznesením okresného súdu sp. zn. 58 Cpr 1/2016 z 27. júla 2016 bolo rozhodnuté o vrátení súdneho poplatku sťažovateľovi za podanú žalobu v sume 2 378 €.

5.1 Neskôr uznesením okresného súdu sp. zn. 58 Cpr 1/2016 z 9. júla 2018 bol sťažovateľ opätovne zaviazaný zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie proti rozsudku okresného súdu v sume 2 444 €, proti ktorému podal sťažnosť v zákonnej lehote. Uznesením okresného súdu sp. zn. 58 Cpr 1/2016 z 24. júla 2018 bolo zrušené uznesenie okresného súdu z 9. júla 2018, a preto uznesením okresného súdu sp. zn. 58 Cpr 1/2016 z 3. augusta 2018 bol sťažovateľ zaviazaný zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie proti rozsudku okresného súdu v sume 66 €.

5.2 Sťažovateľ preto konštatuje, že od začiatku konania „bola na strane Okresného súdu Bratislava II nejasná celková hodnota sporu, od ktorej sa odvíja jednak výška jednotlivých súdom vyrubovaných súdnych poplatkov v konaní ako aj výška trov právneho zastúpenia vyčísl'ovaná v záverečnom štádiu súdneho konania vyšším súdnym úradníkom, za predpokladu, že konajúci a rozhodujúci súd rozhodne tak, že niektorej zo strán sporu prizná nárok na náhradu trov konania...“.

6. Podľa názoru sťažovateľa z dôvodu aplikácie nesprávnych ustanovení vyhlášky okresným súdom je povinný zaplatiť žalovanému sumu vyššiu o približne 12 460 €. Okresný súd v dvoch prípadoch dal sťažovateľovi za pravdu a súdny poplatok za podanú žalobu, ako aj za podané odvolanie bol dodatočne korigovaný. Sťažovateľ preto považuje za nepochopiteľnú následnú zmenu postoja okresného súdu, „kedy práve pri rozhodovaní o sťažnosti proti uzneseniu o výške trov konania, kedy bola predmetom sporu podstatne vyššia istina, na ktorej úhradu bol sťažovateľ zaviazaný, rozhodol porušovateľ diametrálne odlišne, a to aj v rozpore so svojim predchádzajúcim postupom a myšlienkovými pochodmi. Takýmto konaním súdu podľa názoru sťažovateľa mohlo dôjsť okrem iného aj k zásahu do jeho právnej istoty, kedy ten istý súd rozhodoval o jeho identických či podobných nárokoch rozdielnym spôsobom a zvlášť, keď túto rozdielnosť dostatočne nepodoprel poukazom na zákonné ustanovenia, ktorými sa svojej myšlienkovej a rozhodovacej činnosti riadil.“. Podľa názoru sťažovateľa preto napadnuté uznesenie okresného súdu má znaky sudcovskej svojvôle a arbitrárnosti, keď okresný súd bez akejkoľvek opory v zákone zamietol sťažnosť sťažovateľa, čím došlo k vážnemu zásahu do v bode 1 označených práv sťažovateľa.

7. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal nález, ktorým vysloví porušenie jeho v bode 1 označených práv napadnutým uznesením okresného súdu. Sťažovateľ ďalej žiada zrušiť napadnuté uznesenie okresného súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantné ustanovenia právnych predpisov

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

11. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, ak ústavný súd pri jej predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

11.1 V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej.

11.2 Za dôvody zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti treba v zmysle judikatúry (napr. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 211/08, II. ÚS 640/2016) považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer a únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práv, ktorých porušenie sa namieta, vrátane posúdenia, či tieto pochybenia, resp. nedostatky reálne spôsobili alebo mohli spôsobiť sťažovateľovi ujmu na jeho ústavou zaručených právach.

12. Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj doktrína možných zásahov ústavného súdu do rozhodovacej činnosti orgánov verejnej moci vo veciach patriacich do ich právomoci.

12.1 Ústavný súd predovšetkým pripomína, že je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Vo vzťahu k orgánom verejnej moci nie je prieskumným súdom ani riadnou či mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. I. ÚS 19/02, I. ÚS 31/05) a nemá zásadne ani oprávnenie preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu orgán verejnej moci vyvodil (m. m. II. ÚS 21/96, II. ÚS 134/09).

12.2 Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd

zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

13. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho v bode 1 označených práv napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o priznaní konkrétnej výšky trov konania úspešnej strane sporu.

14. Vychádzajúc aj z doktríny minimalizácie zásahov ústavného súdu do činnosti orgánov verejnej moci (m. m. IV. ÚS 303/04, III. ÚS 770/2016), ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane pripomína, že rozhodovanie všeobecného súdu o trovách konania ako o integrálnej súčasťi súdneho konania je zásadne výsadou všeobecného súdu.

14.1 V rámci tohto rozhodovania ide vždy o aplikáciu jednoduchého práva, takže ústavný súd rozhodnutia o trovách konania meritórne preskúmava iba celkom výnimočne, a to v prípadoch, ak samotné rozhodnutie všeobecného súdu je takým excesom z požiadaviek kladených na spravodlivý proces alebo ide o také extrémne vybočenie z princípu spravodlivosti, že je spôsobilé zasiahnuť do ústavnoprávnej roviny, a teda i do práv účastníka konania, ktorý podal ústavnému súdu ústavnú sťažnosť.

14.2 Inak povedané, problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení aplikovateľného právneho predpisu, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (m. m. I. ÚS 40/2012, I. ÚS 630/2017).

15. Rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka negatívne dotknúť. Avšak z hľadiska kritérií ústavnej udržateľnosti súdneho konania ich podľa názoru ústavného súdu nemožno dávať na rovnakú úroveň a pripisovať im rovnakú ústavnú relevanciu ako v prípade, ak by išlo o námietky proti procesnému

postupu všeobecného súdu vedúcemu k rozhodnutiu vo veci samej (m. m. III. ÚS 537/2015).

15.1 Ústavný súd preto pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej povahy, postupuje nanajvyš zdržanlivo a k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania pristupuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné právo (porovnaj m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

16. Po preskúmaní napadnutého uznesenia okresného súdu však vo veci sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu o takú situáciu nešlo.

17. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ tvrdil, že okresný súd neaplikoval judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 13/2012 zo 14. novembra 2013, ktorá je rozhodujúca pre stanovenie základnej sadzby tarifnej odmeny pri výpočte náhrady trov konania týkajúceho sa porušenia zásady rovnakého zaobchádzania podľa antidiskriminačného zákona, a že namiesto § 10 ods. 8 vyhlášky okresný súd aplikoval § 10 ods. 1 vyhlášky. V tejto súvislosti odôvodnenie napadnutého uznesenia zdôrazňuje, že uvedené rozhodnutie sťažovateľ použil nesprávne, keďže právnu vetu v ňom uvedenú vytrhol z kontextu. Podľa odôvodnenia *„uvedené rozhodnutie sa týka imateriálnych hodnôt, ktorých hodnotu nie je možné určiť v peniazoch. V prípade ak sa domáha nemajetkovej ujmy, tak nemajetková ujma je vždy suma, ktorá v konečnom rozhodnutí závisí na úvahe súdu, a môže sa značne líšiť od sumy, ktorú požaduje strana sporu. Preto bolo zavedené ustanovenie § 10 ods. 8 vyhlášky... ktoré stanovilo tarifnú hodnotu pevnou sumou. Avšak žalobca sa v predmetnom konaní domáhal doplatku k mzde, ktorý je presne vyčísliteľný, bol žalobcom presne vyčíslený a počas konania nebol menený. Vyšší súdny úradník postupoval správne a v súlade s predmetným rozhodnutím Najvyššieho súdu SR keď stanovil ako tarifnú hodnotu sumu 79.268 Eur.“*.

17.1 Sťažovateľ tiež namietal, že okresný súd nesprávne vypočítal náhradu za tzv. režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky), keď za 15 úkonov právnej služby vykonaných na prvom stupni (3 pojednávania trvali dlhšie ako 2 hodiny) okresný súd priznal

žalovanému režijný paušál ako za 18 vykonaných úkonov právnej služby. Súd k tejto námietke uviedol, že „z dikcie ust. § 16 ods. 3 Vyhlášky vyplýva, že od klienta možno požadovať náhradu hotových výdavkov za každý úkon právnej služby. Gramatickým a logickým výkladom ust. § 13a ods. 1 písm. e) Vyhlášky je možné dospieť k záveru, že za každé začaté dve hodiny bez ohľadu na počet týchto za sebou nadväzujúcich úkonov vykonaných počas dvoch hodín patrí odmena vo výške základnej sadzby tarifnej odmeny. Podľa tohto ustanovenia teda nepatrí advokátovi za účasť na pojednávaní presahujúcom dve hodiny zvýšená tarifná odmena ako sa mylne domnieva žalobca, ale odmena za samostatné úkony (podľa dĺžky ich trvania). Podľa ust. § 16 ods. 3 Vyhlášky možno od klienta požadovať náhradu hotových výdavkov za každý úkon právnej služby, t.j. ak pojednávanie trvá nad dve hodiny, tak každé začaté dve hodiny sú samostatným úkonom, za ktorý advokátovi patrí aj náhrada hotových výdavkov.“.

17.2 K ďalším námietkam sťažovateľa (body 5 a 6) ústavný súd uvádza, že predmetom jeho konania nie sú rozhodnutia okresného súdu o vyrubovaní súdnych poplatkov (§ 45 zákona o ústavnom súde), a preto ústavný súd nemá právomoc hodnotiť ich vecnú správnosť. V tejto súvislosti okresný súd v odôvodnení konštatoval, že v prípade zákona o súdnych poplatkoch a vyhlášky ide o dva samostatné právne predpisy, ktoré nemožno kombinovať, a stanovenie základu súdneho poplatku sa nemusí zhodovať so stanovením tarifnej hodnoty. Vo veci sťažovateľa teda bolo možné stanoviť tarifnú hodnotu podľa § 10 ods. 1 vyhlášky a na jej základe aj základnú sadzbu tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby.

18. Ústavný súd konštatuje, že okresný súd jasne, zrozumiteľne a logicky vyjadril dôvody odmietnutia sťažnosti sťažovateľa. Ústavný súd je preto toho názoru, že okresný súd rozhodol o výške trov konania spôsobom, ktorý nesignalizuje žiaden extrémny exces a ani zásah do označených práv sťažovateľa. Odôvodnenie ústavnej sťažnosti je iba polemikou sťažovateľa s právnym názorom okresného súdu týkajúcim sa určenia tarifnej hodnoty a počtu režijných paušálov v predmetnom konaní okresného súdu.

19. Nemožno preto vysloviť, že by okresný súd postupoval svojvoľne alebo akýmkoľvek iným zjavne nesprávnym spôsobom vykladal, resp. aplikoval príslušné právne

predpisy. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (II. ÚS 122/05). Podľa názoru ústavného súdu sa okresný súd v napadnutom uznesení takéhoto výkladu či aplikácie zákonného predpisu (resp. vyhlášky) nedopustil, a preto napriek nesúhlasnému postoju sťažovateľa k obsahu napadnutého uznesenia, ktorý vyjadril aj vo svojej ústavnej sťažnosti, ústavný súd v tomto prípade nevidí priestor na zásah vo forme zrušenia napadnutého uznesenia okresného súdu.

20. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

21. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľa bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších jeho návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. januára 2021

Libor DULÁ
predseda senátu